

Reactie internetconsultatie Wijzigingswet beperking toegang UBO-registers

Amsterdam, 28 juni 2023

Geachte lezer,

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (hierna: de NOB) heeft met belangstelling kennisgenomen van het conceptwetsvoorstel Wijzigingswet beperking toegang UBO-register (hierna: het consultatiedocument) en geeft hierbij graag een reactie.

Met haar reactie wil de NOB bijdragen aan de ontwikkeling van kwalitatieve wetgeving ten behoeve van de rechtszekerheid en rechtsbescherming van burgers en tevens bijdragen aan de ontwikkeling van eenvoudigere, uitvoerbare wetgeving. Dat doet zij vanuit haar expertise en ervaring. Wij hebben daarbij aandacht voor de fundamentele rechts- en wetgevingsbeginselen zoals rechtsgelijkheid, rechtszekerheid en uitvoerbaarheid.

1. Inleiding

De NOB begrijpt dat met het consultatiedocument wordt beoogd onder meer Wwft-instellingen zo snel mogelijk weer toegang te geven tot de UBO-registers. Mogelijk met het oog op dit doel bevat het wetsvoorstel slechts enkele ruime kaders en zal een en ander verder worden uitgewerkt in of bij algemene maatregel van bestuur. Hoewel de NOB enig begrip heeft voor de gekozen aanpak, meent de NOB dat op onderdelen meer (rechts)zekerheid vooraf zeer wenselijk is. De NOB geeft daarom in overweging om bij het indienen van het wetsvoorstel tevens de (concept) algemene maatregel van bestuur ter beschikking te stellen aan de Kamerleden, zodat zij deze kunnen meenemen in de behandeling van het wetsvoorstel, zie ook hierna.

2. Autorisatie Wwft-instellingen

In het consultatiedocument leest de NOB dat onder meer Wwft-instellingen ‘*waar mogelijk* autorisaties verkrijgen’ [cursivering NOB]. Wanneer zij eenmaal de benodigde autorisaties hebben verkregen van de Kamer van Koophandel dan kunnen zij bedoelde UBO-informatie inzien, zonder dat zij daartoe per geval een verzoek moeten indienen, aldus het consultatiedocument. Het gebruik van de woorden ‘*waar mogelijk*’ stelt de NOB niet gerust, daar hiermee niet wordt uitgesloten dat in voorkomend geval toch telkens een verzoek door de Wwft-instelling moet worden gedaan.

Het kan volgens de NOB niet zo zijn dat een Wwft-instelling per geval een inzageverzoek zou moeten doen om een wettelijke op haar rustende verplichting na te kunnen leven. De NOB meent dat alle Wwft-instellingen zonder meer geautoriseerd dienen te worden, bij voorbeeld op basis van de in het Handelsregister ingeschreven (hoofd)activiteit(en) van een organisatie. Een fijnmaziger autorisatiesysteem, zoals dat nu geldt voor het inzien van privéadressen door onder meer advocaten en notarissen, komt de NOB in dit kader niet goed haalbaar voor.

Verder stelt de NOB het op prijs als de algemene maatregel van bestuur als bedoeld in Artikel I, onderdeel C, artikel 22a, lid 4, onderdelen a en b, en Artikel II, onderdeel B, artikel 7, lid 5, onderdelen a en b, van het consultatiedocument in de conceptfase ter consultatie wordt aangeboden, zodat er gelegenheid bestaat om hier in de voorfase op te reageren.

3. (Personen) met legitiem belang

In het consultatiedocument wordt niet aangegeven welke categorieën van personen en rechtspersonen een legitiem belang hebben bij inzage in de UBO-registers. Volgens het consultatiedocument worden deze categorieën van personen en rechtspersonen aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. Vervolgens moet door de desbetreffende persoon een legitiem belang bij inzage in bedoelde gegevens worden aangetoond. De wijze waarop een legitiem belang kan worden aangetoond kan eveneens bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden geregeld.

De NOB meent dat de invulling van een in dit kader zo belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen van zeer gevoelige informatie niet, althans niet geheel, mag worden geregeld in lagere regelgeving. De NOB acht het wenselijk dat bedoelde categorieën ten minste op hoofdlijnen in de wet worden afgebakend. Hetzelfde geldt voor de gevallen waarin sprake kan zijn van bedoeld legitiem belang. Deze hoofdlijnen kunnen dan verder worden uitgewerkt in lagere regelgeving.

Gezien het belang van het onderhavige onderdeel doet de NOB de suggestie om erin te voorzien dat de algemene maatregel van bestuur als bedoeld in Artikel I, onderdeel C, artikel 22a, lid 2 en lid 4, onderdeel c, Artikel II, onderdeel B, artikel 7, leden 3 en 5, onderdeel c, van het consultatiedocument, niet eerder in werking treedt dan acht weken na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin hij is geplaatst en dat van de plaatsing onverwijld mededeling wordt gedaan aan de beide kamers der Staten-Generaal.

In ieder geval stelt de NOB het op prijs als de algemene maatregel van bestuur als bedoeld in Artikel I, onderdeel C, artikel 22a, lid 2 en lid 4, onderdeel c, Artikel II, onderdeel B, artikel 7, leden 3 en 5, onderdeel c, van het consultatiedocument, in de conceptfase ter consultatie wordt aangeboden, zodat er gelegenheid bestaat om hier in de voorfase op te reageren.

Inhoudelijke invulling

In het arrest van het Europese Hof van Justitie¹ en het voorgestelde Anti Money Laundering (AML) Mechanism Directive² wordt onder andere als kwalificerende categorie genoemd: personen die de identiteit van de UBO's van een entiteit willen weten omdat ze mogelijk transacties met de desbetreffende entiteit zullen aangaan. Deze categorie is potentieel zeer omvangrijk, waardoor zich opnieuw strijd met het recht op privacy zou kunnen voordoen. Het verdient aanbeveling om bij een verzoek in deze categorie te toetsen of daadwerkelijk sprake is van het mogelijk aangaan van een transactie, bijvoorbeeld op basis van contact met de desbetreffende entiteit.

De NOB suggereert in zijn algemeenheid een lijst met objectieve indicatoren op te stellen als handvat voor de beoordeling of sprake is van legitiem belang.³ In Duitsland wordt het begrip legitiem belang gebruikt in het kader van toegang tot de Duitse grondboekhouding.⁴ In de Duitse wetgeving is dit vormgegeven als een open norm die voornamelijk in rechtspraak is vormgegeven. Daarbij is er geen uniforme interpretatie van wat legitiem belang inhoudt, maar is het afhankelijk van de feiten en omstandigheden. Een open norm voor toegang tot het UBO-register ligt naar mening van de NOB minder voor de hand, omdat verschillende lidstaten het begrip moeten hanteren vanuit ieder een eigen rechtssysteem. Vanuit het perspectief van uniformiteit en effectiviteit heeft een meer ingevuld begrip met duiding en toelichting vanuit de Europese Commissie de voorkeur.

¹ HvJ EU 22 november 2022, gevoegde zaken C-37/20 (WM) en C-601/20 (Sovim SA tegen Luxembourg Business Register), rechtsoverweging 74.

² Onderdeel van het antiwitwas-Pakket dat de huidige antiwitwasregeling moet vervangen, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15519-2022-INIT/en/pdf>.

³ Zie in dit verband ook M. tydeman-Yousef en P.A. Anthoni, 'Alsnog recht gedaan aan de privacy van de UBO', WFR 2023/68, paragraaf 3.3 en 4.1.

⁴ A. Berlee, Toegang UBO-register op de schop door uitspraak Europese Hof van Justitie, WPNR 2023/7397 en A. Berlee, Access to personal data in public land registers: Balancing publicity of property rights with the rights to privacy and data protection (Doctoral Thesis, Maastricht University). Eleven International publishing, 2018, <https://doi.org/10.26481/dis.20180302ab>.

Desalniettemin kunnen drie in de Duitse jurisprudentie ontwikkelde factoren wellicht tot inspiratie dienen, om te komen tot een lijst van objectieve indicatoren:

- (1) wie de verzoeker is en in welke hoedanigheid diegene het verzoek doet (bijvoorbeeld een journalist die een verzoek voor zichzelf doet of beroepshalve, voor onderzoek naar misstanden of naar vermogensomvang);
- (2) de aard van het belang (bijvoorbeeld publiek of privaat belang); en
- (3) het moment waarop het verzoek is gedaan (bijvoorbeeld voor- of nadat partijen in onderhandeling zijn getreden over het met elkaar aangaan van een transactie).

4. Tot slot

De NOB is uiteraard graag bereid deze reactie op de internetconsultatie nader toe te lichten en daartoe in overleg te treden. Een afschrift van deze reactie wordt verzonden aan de staatssecretaris van Financiën en op onze website gepubliceerd.⁵

Hoogachtend,
de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

drs. R.A. van der Jagt
voorzitter Commissie Wetsvoorstellen

mevrouw drs. S. Dikmans
voorzitter Commissie Beroepszaken

Over de NOB

De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) is opgericht in 1954. We zijn de beroepsvereniging van universitair opgeleide belastingadviseurs in Nederland en behartigen de gemeenschappelijke belangen van onze leden. We staan voor een excellente beroepsuitoefening door het aanbieden van opleidingen voor onze leden, het toepassen van onze code of conduct en de handhaving daarvan via onafhankelijk tuchtrecht. We vormen de brug tussen leden en maatschappij door de inzet van de bij onze leden aanwezige (praktijk)kennis over de volle breedte van het fiscale terrein. Deze kennis zetten we in om een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke debat over belastingen.

⁵ Meer informatie over de Commissie Wetsvoorstellen van de NOB leest u hier:
<https://www.nob.net/nob/commissies/commissie-wetsvoorstellen>.